

Бовдуй В. О.

*Національний аерокосмічний університет імені М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»*

*Науковий керівник – Рижкова В. В., кандидат філологічних наук,
доцент, професор кафедри прикладної лінгвістики*

ПЕРЕКЛАД АВІАЦІЙНИХ ТЕРМІНІВ НА ПОЗНАЧЕННЯ БЕЗПЛОТНИХ ЛІТАЛЬНИХ АПАРАТІВ

У контексті повномасштабного воєнного вторгнення Росії в Україну, розпочатого 24 лютого 2022 року, нагальним питанням є переклад термінів, що пов'язані з військовою технікою та авіацією. Для українського суспільства життєвою необхідністю стала трансляція подій у міжнародних засобах масової інформації, а переклад з української мови на англійську та навпаки є важливим шляхом залучення уваги світової спільноти до війни.

Одними із найбільш задіяних у цьому конфлікті військових апаратів стали безпілотні літальні апарати (БПЛА), що активно застосовуються обома сторонами конфлікту для ураження військових цілей та розвідки. Іноземні джерела налічують багато різновидів російських БПЛА, як-от: БПЛА «Орлан-10», «Елерон-3», РБ-341В «Леєр-3», «Тахіон» [1].

Уперше російські війська почали атакувати військові й інфраструктурні об'єкти України за допомогою нової зброї – безпілотних дронів іранського виробництва – у другій половині вересня 2022 року. Це моделі Shahed (132 та 136) та Mohajer-6, появу яких на полі бою підтвердили ЗСУ. Їх застосування фіксується у 2020 та 2021 роках [2].

Із цього можна зробити висновок, що ця сфера розвивається швидкими темпами та набуває нових термінів з ходом війни та появою нових БПЛА, що стимулюється військовими діями. Таким чином, питання перекладу авіаційних термінів на позначення безпілотних літальних апаратів стає нагальним.

Аналізуючи матеріали, що публікуються українськими ЗМІ на тему війни, можна побачити, що для перекладу назв БПЛА використовуються три основних засоби перекладу.

1. Так, у деяких ЗМІ назви БПЛА не перекладаються та прописуються в лапках разом з цифровим позначенням БПЛА, наприклад, іранський «Shahed-136», далекобійний БПЛА-камікадзе «Shahed-191».

2. У багатьох випадках в перекладі лапки в назві оминаються, як-от у прикладі: «З огляду на порядковий номер та менші габарити, *Shahed-131* - попередня версія *Shahed-136*, але з аналогічним принципом дії та, скоріш за все, максимально уніфікований за всіма основними складовими, в першу чергу, електронікою» [3].

3. Ще одним варіантом перекладу є спосіб транслітерації (формального відтворення початкової лексичної одиниці за допомогою алфавіту мови перекладу), наприклад, Мохаджер-6 замість Mohajer-6.

На позначення власне БПЛА в текстах часто використовують транслітерованій з англійської мови термін «дрон», але це може призвести до неправильного або некоректного перекладу. Лексема «дрон» належить до ширшої категорії транспортних засобів (мобільний безпілотний транспортний засіб, тобто транспортний засіб без пілота на борту, запрограмований для виконання заданої місії в повітрі, на суші або під водою), БПЛА застосовують саме до літаючої техніки [4].

Варто зазначити, що на цей час стосовно перекладу термінів на позначення БПЛА в українській мові немає сталої мовленнєвої норми [5]. З появою нових безпілотних літальних апаратів з'являються й нові терміни, що мають досліджуватися в межах лінгвістики та перекладознавства; нові лексеми мають бути унормовані та стандартизовані згідно з правилами українською мови і перекладатися правильним чином задля вичерпного передання смислового змісту оригінального тексту.

Література:

1. [Інтернет-ресурс] <https://web.archive.org/web/20170731090255/https://informnapalm.org/ua/2-ak-zs-rf-pid-kontrolem-uca-part-1/>
2. [Інтернет-ресурс] <https://mil.in.ua/uk/news/okupanty-atakuvaly-odesu-dronamy-kamikadze-shahed-136/>
3. [Інтернет-ресурс] https://defence-ua.com/weapon_and_tech/ne_tilki_shahed_136_zjavilos_detalne_doslidzhennja_sche_odnogo_iranskogo_drona_kamikadze_jakij_vikoristovuje_rf-9033.html
4. [Інтернет-ресурс] https://dut.edu.ua/ua/news-1-641-8062-scho-take-bpla-ta-yaka-riznicya-mizh-terminami-%E2%80%9Cdron%E2%80%9D-ta-%E2%80%9Cbpla%E2%80%9D-%E2%80%93-tematika-zustrichi-studentiv-specialnosti-kompyuterna-inzheneriya-z-fahivcyami-praktikami_kafedra-kompyuternoї-inzhenerії
5. Балахтар В. В., Балахтар К. С. Адекватність та еквівалентність перекладу. *Спецпроект : аналіз наукових досліджень : матер. IV Міжнар. наук.-практ. конф.* Київ, 2011. С. 28–33.